

Jedno Słowo

Komentarz
do wybranych
z Czytań
słów greckich
lub hebrajskich

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΚΑ
Ο ΠΑΤΗΡ ΜΟΥ
Ο ΓΕΩΡΓΟΣ ΕΣΤ
ΠΑΝ ΚΛΗΜΑ ΕΜ
ΕΜΟΙ ΜΗ ΦΕΡΟ
ΚΑΡΠΟΝ ΑΙΡΕΙ
ΑΥΤΟ
ΚΑΡ

SPIS TREŚCI

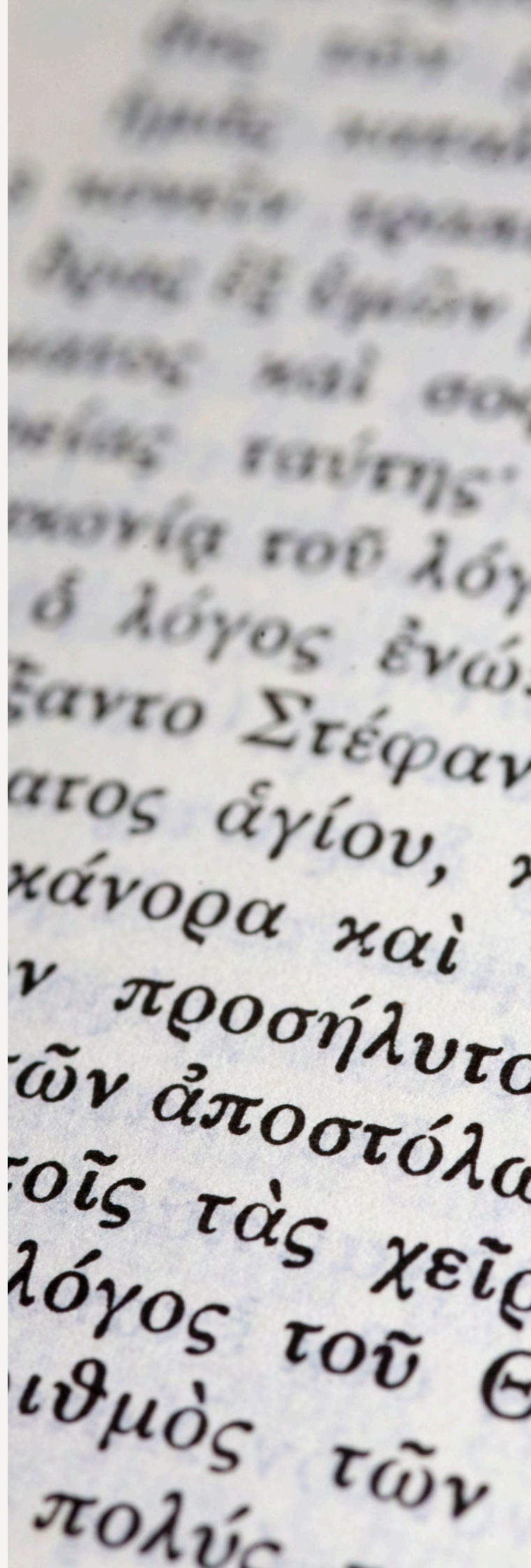
02 O Jednym Słowie

03 Autorzy

04 Wielki Post

05 Lectio Divina

06 Indeks rzeczowy

Na początku było Słowo (J 1,1)

Każde słowo w Biblii jest powiązane z innym, nie tylko przez prawa syntaktyki, lecz przez moc Ducha Świętego. Dlatego, skupiając się na jednym słowie, dochodzimy do duchowego spotkania ze Słowem Bożym. Codzienna lektura wyrabia w nas zmysł uważności na żywą obecność Chrystusa w czytanych, rozważanych wersetach.

Projekt „Jedno Słowo” powstał sześć lat temu z pragnienia pogłębienia więzi z Panem Jezusem, ale i z pragnienia dzielenia się doświadczeniem Jego Osoby. Gdy otwieramy biblijne Księgi, dochodzimy do odkrycia, że wyłania się z nich wielowymiarowy obraz, lub ikona, Syna Bożego, Odwiecznego Słowa Ojca.

O Jednym Słowie

O Jednym Słowie

Dobrym mottem projektu jest myśl św. Jana od Krzyża wyjęta z jego dzieła „Droga na górę Karmel”:

Dzisiaj, w obecnym okresie łaski, kiedy wiara jest już utwierdzona w Jezusie Chrystusie i ogłoszone jest prawo Ewangelii, nie ma potrzeby pytać Boga dawnym sposobem, ani też, by przemawiał jeszcze i odpowiadał jak wówczas. Dał On bowiem swego Syna, który jest jedynym Jego Słowem – bo nie posiada innego – i przez to Jedno Słowo powiedział nam wszystko naraz. I nie ma już nic więcej do powiedzenia.

Nie ma potrzeby pytać, jak dawniej, lecz trzeba ciągle słuchać od nowa, każdego dnia. Dlatego dzielimy się tym doświadczeniem, aby strzec w sercu daru Słowa Bożego.

Zapraszamy do lektury
komentarzy do wybranych słów z
Liturgii Słowa. W tym wydaniu
Słowo Boże poprowadzi nas
przez Wielki Post. Wybrane
słowa pochodzą z archiwum
wpisów, które obejmuje sześć lat
codziennych komentarzy.

Niech ten swoisty “wyciąg”
będzie esencją nie dla
rozwodnienia myśli, lecz dla
zasmakowania, aby samodzielnie
sięgać, wracać do lektury Księgi,
która jest pełna życia, światła,
błogosławieństwa.

Wzbogaceniem e-booka niech
będą zdjęcia Dzieł Logosu —
piękna świata w różnych
perspektywach. Zdjęcia nie są
ilustracją bezpośrednią do
tekstów, lecz niech będą
inspiracją do wdzięczności i
otwarcia na kontemplację Tego,
który wszystko utrzymuje mocą
swej potęgi.

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

O Jednym Słowie

AUTORZY

S. Anna Błaszak MChR –
misjonarka Chrystusa Króla
dla Polonii Zagranicznej,
absolwentka Wydziału
Teologicznego Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w
Poznaniu.

S. Dorota Chwiła FMA –
salezjanka, doktor nauk
biblijnych Katolickiego
Uniwersytetu Lubelskiego.

Ks. Marcin Krzysztozek SAC
– pallotyn, pracuje w
Sanktuarium Miłosierdzia
Bożego w Ożarowie
Mazowieckim

Ks. Paweł Pruszyński SAC –
pallotyn, wikariusz, mieszka i
pracuje w pallotyńskiej parafii
św. Wincentego Pallottiego w
Rzymie.

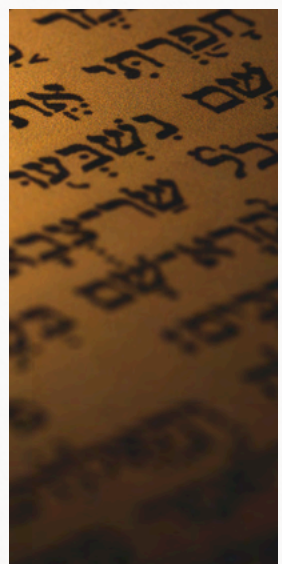
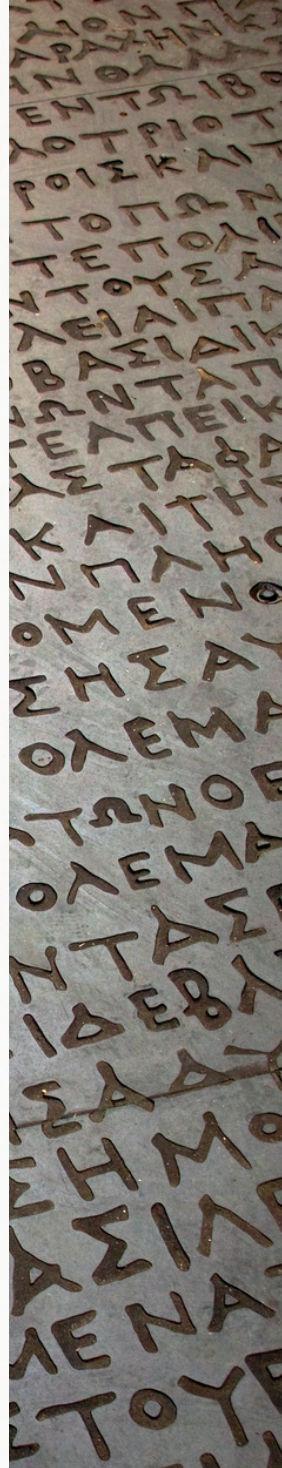

AUTORZY

S. Barbara Rzepka –
mniszka i biblistka, należy
do monastycznej wspólnoty
Kamedulek we Włoszech.
Mieszka w pustelni w
Contra, niedaleko
Camaldoli, w Toskanii.

Ks. Kazimierz Stasiak SAC
– pallotyn, rekolekcjonista,
kierownik duchowy. Mieszka
w WSD SAC w Ołtarzewie.

Ks. Wojciech Winek SAC –
pallotyn, pracuje w parafii
św. Wojciecha w Ostrołęce.

Najpewniejszym i sprawdzonym przewodnikiem na drogach naszego nawrócenia zawsze jest Słowo Boże. Począwszy od Środy Popielcowej, każdego dnia, aż do Niedzieli Męki Pańskiej (V Niedziela WP) jesteśmy prowadzeni do zmiany myślenia, stylu życia, jakości relacji i modlitwy, tak jak Bóg nam cierpliwie objawia.

W drugiej części odczytujemy sens męki Pana Jezusa, który możemy poznać jedynie w świetle miłości, która oddaje życie za przyjaciół. Poznajemy pasję Miłości Największej.

Obmyci Słowem Bożym możemy wejść do Wieczernika, stanąć pod Krzyżem, trwać w ciszy, by trzeciego dnia usłyszeć:

*Szukacie Jezusa z Nazaretu,
Ukrzyżowanego: powstał, nie ma
Go tu.*

Wielki Post

Środa

Środa Popielcowa

W Imieniu Chrystusa spełniamy posłannictwo jakby Boga samego, który przez nas udziela napomnień. W Imię Chrystusa prosimy: dajcie się pojednać z Bogiem! (2 Kor 5,20)

Pojednać

καταλλάσσω katallasso

Ks. Wojciech Winiek SAC

Katallassó pierwotnie oznaczało wymianę monet, później zmianę z wrogości na przyjaźń (jak opisuje to słownik Stronga). Św. Paweł używa tego wyrażenia w stronie biernej, co oznacza, że ja sam nie jestem w stanie pojednać się z Bogiem. Nie mam takiej mocy i siły. Tylko Bóg może mnie pojednać ze Sobą. Może być tak, że nie chcę zerwać z grzechem, bo mi z nim “dobrze” – jest przyjemny, mam z niego “korzyści”. Pytanie, czy chcę, żeby Bóg pojednał mnie z Sobą.

Wielki Post

Czwartek

Czwartek po Popielcu

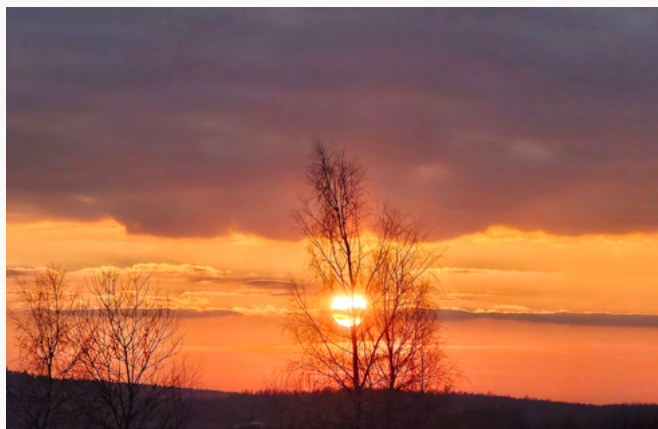
Potem mówił do wszystkich: Jeśli ktoś chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje. (Łk 9,23)

Wziąć/podnieść αἶψα airō

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

Miłosierdzie może otrzymać tylko ktoś, kto ma świadomość swojej grzeszności. Nie jest to rzecz zbyt łatwa, bo przyznanie się do porażki i do tego, że się nie jest tak dobrym, jak się myślało, wymaga sporej odwagi. Pan Jezus mówi dziś o wzięciu swego krzyża i pójściu za Nim (towarzyszeniu Mu). Słowo αἶψα znaczy wziąć, nieść, podnieść, ale także jako hebraizm, odpokutować grzech. Może właśnie na tym polega tracenie naszego życia (ψυχή), że przyznajemy się do tego, że mamy też zło w sobie? Jeśli tak, to tylko bycie z Jezusem może mi pomóc unieść ten ciężar.

Wielki Post

Piątek

Piątek po Popielcu

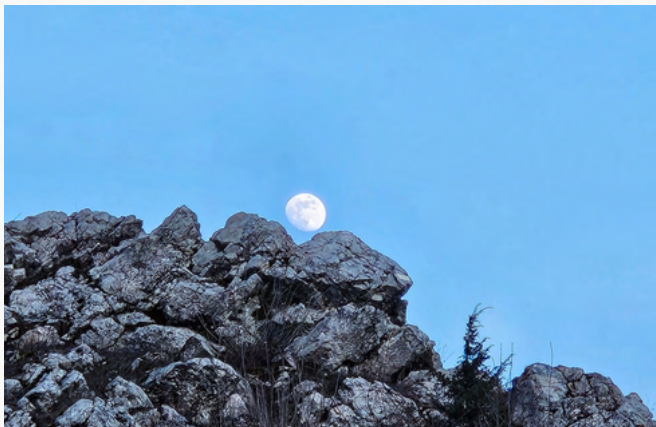
I powiedział im Jezus: Nie mogą synowie komnaty weselnej smucić się, jak długo z nimi jest oblubieniec, przyjdą zaś dni, gdy zostanie zabrany od nich oblubieniec i wtedy będą pościć. (Mt 9,15)

Oblubieniec

νυμφῶν nymfōn

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Bóg nauczył nas języka miłości, gdyż On sam jest Miłością. Pan Jezus siebie nazywa Oblubieńcem i całego siebie angażuje w kochanie Oblubienicy-Kościola. Wydał siebie całego, aby wyznać tę miłość. Tak naprawdę to tylko te dni: od Jego pojmania do Zmartwychwstania to czas postu, gdyż wtedy został zabrany. Ale tylko ten pości, kto prawdziwie kocha i jest kochany. W innych wypadkach to tylko sztuka odchudzania.

Sobota

Sobota po Popielcu

Potem wyszedł i zobaczył celnika, imieniem Lewi, siedzącego na komorze celnej. Rzekł do niego: Pójdź za Mną! On zaś zostawił wszystko, wstał i poszedł za Nim. (Łk 5,27-28)

Wstać ἀνίστημι anistēmi

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Jak mi się ciężko dziś wstawało, tak trudno mi było oderwać się od poduszki. A przecież wiem, że z poduszką nie należy dyskutować. Zapomniałem, że po wstaniu czeka mnie piękny, nowy dzień, nowe życie. Lewi Mateusz, natychmiast odkleił się od pieniędzy (a pamiętajmy, że pieniądze każdy lubi), zostawił wszystko, wstał i poszedł w nowe życie. Jedno słowo “wstał” wyraża największą prawdę naszej wiary: Chrystus wstał! Autorzy biblijni pokochali to słowo “wstał” i ono stało się centrum nie tylko ich opowiadań, ale głównie ich życia. Trzeba wstawać rano, z fotela, ze złych nawyków i przywiązań, z nienawiści, nieprzebaczenia, niezgody. Dzięki temu wysiłkowi wstępujemy w nowe życie.

Niedziela

I Tydzień Wielkiego Postu

Ojcem dla sierot i wdów opiekunem jest Bóg w swym świętym mieszkaniu. (Ps 68,6)

Ojciec

אב 'āb

S. Barbara Rzepka

Ojciec (אב 'āb), termin ten występuje we wszystkich językach semickich. W Starym Testamencie jest używany w wielu różnych kontekstach. Oprócz naturalnego ojca nazywa się אב ('āb) także dziadka, protoplastą plemienia lub ludu, jak np. Abrahama, często „ojcami” są poprzednie pokolenia, ale „ojciec” to także nauczyciel lub człowiek godny czci, kapłan, opiekun, jak np. m.in. w Psalmie 68,6 Bóg jest nazwany „ojcem sierot”. W dzisiejszej Ewangelii dwa razy usłyszymy słowa: jeśli jesteś Synem Bożym.... Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, aby stał się chlebem... Jeśli jesteś Synem Bożym, rzuć się w dół..., jeśli jesteś Synem Bożym... On będzie cię strzegł, nie będziesz cierpieć, nic Ci się nie stanie. Syn Boży... jest tożsamością Jezusa i to właśnie ta Jego tożsamość jest wystawiona na próbę, którą wróg próbuje zniszczyć, wykraść Mu ją, czyniąc Go swoim synem, czyli swoim niewolnikiem. Właśnie w tym celu diabeł chce uwieść Jezusa swoimi propozycjami sukcesu, władzy i pomyślności. Jezus, który przezwyciężył pokusy, później w całej Ewangelii pokazuje, że ma władzę nad złym duchem.

Wielki Post

Niedziela

I Tydzień Wielkiego Postu

Ojcem dla sierot i wdów opiekunem jest Bóg w swym świętym mieszkaniu. (Ps 68,6)

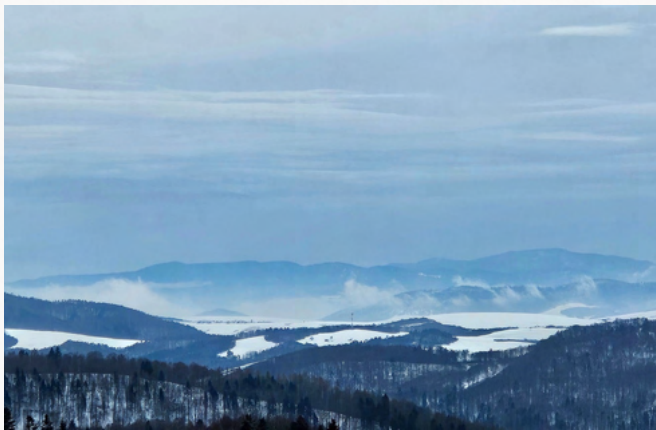
Ojciec

אב 'āb

S. Barbara Rzepka

Stwierdzenie Łukasza, które kończy ten fragment, wydaje się bardzo niepokojące: diabeł odszedł od Niego aż do wyznaczonego czasu. Jaka to chwila? Kusiciel nie poddaje się, powróci, a Jezus ujawni jego działanie w dyskusji z Żydami. W Ewangelii Jana, w rozdz. 8, powie: Gdyby Bóg był waszym ojcem kochalibyście Mnie, ale wy chcecie Mnie zabić ... jesteście dziećmi diabła, który jest waszym ojcem, jest kłamcą i ojcem kłamstwa. Kiedy wywyższycie Syna Człowieczego, wtedy poznacie, że Ja jestem... Właśnie w tym momencie wywyższenia na krzyżu Jezus usłyszy: wybaw siebie, jeśli jesteś Synem Bożym, zejź z krzyża! To jest dokładnie to, czego Jezus nie chce robić, nie chce ratować swojego życia, ale dać je za nas. Myślę, że pytanie, które zadaje nam dzisiejsza liturgia, brzmi: a ja... Czyim synem/córką jestem? Kto jest moim ojcem? Komu się kłaniam? Oczywiście jesteśmy przekonani, że jesteśmy dziećmi Bożymi, chcemy wykonywać Jego dzieła, ale dopiero w momencie pokus i prób możemy odkryć, czy tak jest naprawdę.

Wielki Post

Poniedziałek

I Tydzień Wielkiego Postu

I Ja tobie mówię, że ty jesteś Piotr, i na tej skale zbuduję Mój Kościół, i bramy piekielne nie przemogą Go. (Mt 16,18)

Zbudować οἰκοδομέω οἰκodomeō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Dosłownie czasownik ten oznacza budowanie domu. Jezus znał się na ciesielce, miał fach w ręku, wyuczony pewnie przy św. Józefie. Jednak On mówi o innej budowie. Jego dziełem jest Ecclesia – Oblubienica. Tajemnica więzi z Nim Samym i pomiędzy nami. Jesteśmy Jego dziełem. Wspólnota Kościoła nie może istnieć sama z siebie. Zawsze będzie brakować dopasowania charakterów, zderzymy się, a czasem rozbijemy o słabość swoją lub innych, zaboli nas do szpiku grzech (oby!). Lecz jeśli zabraknie Jezusowej Ręki, mocy Ducha Świętego, to Kościół legnie w gruzach. Ale przecież Pan mówi, że nie zabraknie. Moc bram piekielnych nie powstrzyma Życia.

Wtorek

I Tydzień Wielkiego Postu

Modlący się nie paplajcie jak poganie, wydaje się im, że w wielomówności będą wysłuchani. (Mt 6,7)

Paplać

βατταλογέω battalogeō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Tendencja do zagadywania i opowiadania wszystkiego wszystkim jest jak obłok bez deszczu, ogień bez ciepła, chleb bez smaku. Pozwól najpierw, by cisza i samotność przepłynęły przez Twoje serce. Wtedy będzie gotowe przyjąć Ojcowskie przytulenie, przebaczenie. Wtedy poznasz smak chleba po wszystkie dni. Symbolem gadatliwości w bestiariuszu chrześcijańskim jest żaba. Pewien artysta rzeźbiarz ozdobił żabami poręcz prowadzącą do ambony, aby przypominać kaznodziejom, by nie zagadali słuchaczy i Pana Boga mówieniem wszystkiego, co wiedzą. Więc zamilknę wobec Ojca. On wie.

Środa

I Tydzień Wielkiego Postu

Gdy tłumy się powiększały, zaczął mówić: To pokolenie jest pokoleniem złym. Domaga się znaku, ale będzie im dany jedynie znak Jonasza. (Łk 11,29)

Rosnąć/powiększać się

ἐπαθροίζω epathroidzō

Ks. Wojciech Winek SAC

Jezus nie potrzebuje reklamować się wśród ludzi, nie wygłasza żadnych pochwał w stosunku do tych, którzy do Niego przychodzą i powiększają grono słuchających (swoją drogą słówko epathroizō występuje tylko w tym miejscu w całej Biblii). Nie “głaszcze po główce” nowo przybyłych i może budzić zdumienie, a nawet szok, że Chrystus ocenia to pokolenie jako złe (ponera), bo wśród słuchających byli z pewnością tacy, którzy przyszli słuchać Nauczyciela. Jezus o nich nie zapomina i posługuje się hiperbolą, żeby podkreślić, z jakim złem się spotyka. Niezmiennie to Chrystus pozostaje najbardziej wymownym znakiem, bez którego nie ma Zbawienia.

Czwartek

I Tydzień Wielkiego Postu

Albo gdy prosi o rybę, czy poda mu węża? (Mt 7,10)

Ryba

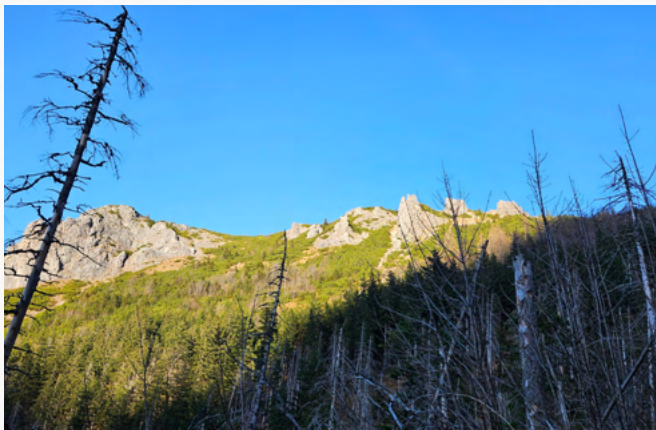
ἰχθύς ichthys

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

Jednym z najstarszych symboli chrześcijaństwa jest ryba. Nie jest to spowodowane opisem cudów Jezusa, w których owo zwierzę występuje. Ma to związek z akrostychem (pozdrowienia dla polonistów i filologów wszelkiej maści;) ΙΧΘΥΣ, którego znaczenie to Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτὴρ (Jezus Chrystus Boga Syn Zbawiciel). W dzisiejszej Ewangelii Jezus zestawia ze sobą przeciwstawieństwa: chleb, który człowieka nasyci i kamień, który zdecydowanie do jedzenia się nie nadaje. Kolejnym przykładem jest ryba i wąż. Można się tutaj pokusić (nota bene) o alegoryczne potraktowanie tego przykładu. Ryba, jako przykład Chrystusa, i wąż, jako kusiciel i konkretne stworzenie (שחנן). Ujęcie tych zestawień w taki sposób wydaje się aktualne w każdej epoce. Człowiek zawsze może przybliżać siebie lub innych do Boga, albo wystawiać na działanie złego. Skoro jednak, mimo naszej niedoskonałości, potrafimy czynić dobro, to o ile bardziej Bóg zatroszczy się o nas. Warto każdego dnia i mimo wszystko pamiętać, że jesteśmy w Jego Ręku.

Wielki Post

Wytwałość w modlitwie

Piątek

I Tydzień Wielkiego Postu

Jeśli więc przynosisz dar swój na ołtarz i tam przypomniałbyś sobie, że brat twój ma coś przeciw tobie... (Mt 5,23)

Przypominać

μυμνήσκομαι mimnēskomai

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Pamięć jest prawdą mojej historii. Serce niesie w sobie chwile, spotkania, słowa, obrazy. Przed ołtarzem często wracają mi osoby, wydarzenia, sprawy. Aby moja modlitwa była prawdziwa, bez łyżki dziegciu, najpierw mam się pojednać, podnieść brata słowem, dać dar chleba, a nie kamienia. Dobrze, że te trudne historie nam się przypominają, gdyż w ten sposób Bóg pragnie oczyścić i uzdrowić moją pamięć, abym krzywd nie rozpamiętywał, albo nie zadręczał się wyrzutami sumienia. Miłosierdzie jest jak balsam na rany.

Wielki Post

Piąte przykazanie i nakaz pojednania

Sobota

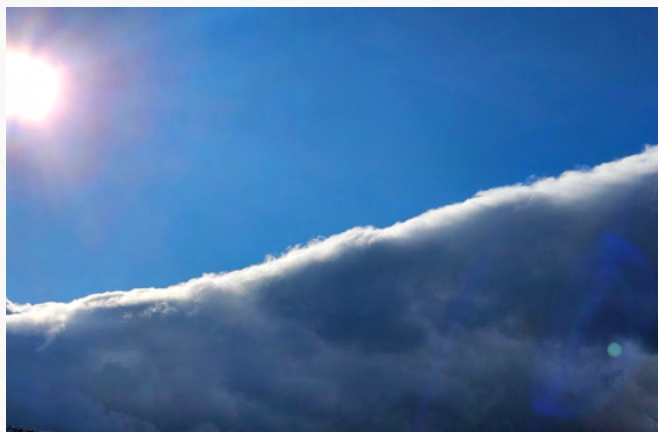
I Tydzień Wielkiego Postu

Abyście się stali synami Ojca waszego, który jest w Niebie; ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi, i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. (Mt 5,45)

Stać się γίνομαι ginomai

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Jest to poważne zaproszenie. Stać się jak Bóg Ojciec. Stawać się, to powrócić do swojej genezy. A geneza to jest nasz rodowód, pochodzenie, przyczyna, źródło, gleba, z której wyrastamy, nasza kolebka i tło. Nasz rodowód zaczyna się od Boga Ojca. Stąd zaproszenie Jezusa do bycia jak Ojciec Niebieski nie powinno nas dziwić. Mamy przecież te same geny jak On. Bóg Ojciec przyznaje się do wszystkich Swoich dzieci, tych zadbanych i tych popertanych. A ja? Aż strach pomyśleć! Chcę żyć odrębnie, osobno, oddzielnie, a w konsekwencji samotnie, i mieć święty spokój. Spokój tak, ale czy święty? To nie jest w porządku. To nie jest po drodze do stawania się, jak Bóg Ojciec.

Niedziela

II Tydzień Wielkiego Postu

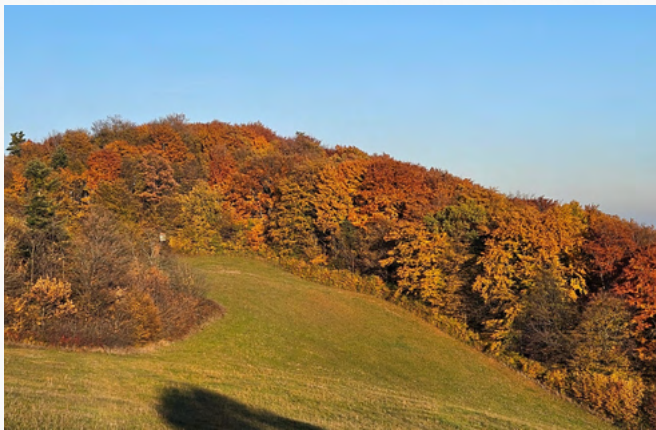
A gdy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboki sen i opanowało go uczucie lęku, jak gdyby ogarnęła go wielka ciemność. (Rdz 15,12)

Strach

אֵימָה 'êmah

S. Barbara Rzepka

Strach (אֵימָה 'êmah) – w języku hebrajskim אֵימָה oznacza przerażenie, lęk, grozę. Przestach może być sprowokowany przez zwierzę lub przez ludzi: „Jak ryk lwa – tak zapalczywość króla, kto go rozgniewa, życie naraża” (Pr 20,2). אֵימָה występuje w Starym Testamencie także w znaczeniu religijnym. W Wj 23,27 Bóg obiecuje Izraelowi: „Poślę przed tobą moją grozę”. To działanie Boga wywołuje zamieszanie i strach wśród nieprzyjaciół, którzy sami rzucają się do ucieczki. W dzisiejszym pierwszym czytaniu z Księgi Rodzaju (15, 5-19), uczucie lęku ogarnia, jak ciemność, także Abrahama (w. 12). Jest czymś normalnym dla człowieka, że wobec zjawisk nadzwyczajnych odczuwa on lęk. Człowiek w sposób spontaniczny odczuwa obecność transcendentalną, która go przerasta. Zauważmy, że w wypadku Abrahama, jego przerażenie jest przygotowaniem do teofanii i wejścia Boga w przymierze z nim (ww. 17-18). Abraham spotyka Boga, który działa i אֵימָה, w tym kontekście, oznacza także obawę i oszołomienie, bojaźń, dezorientację i zdziwienie. LXX tłumaczy ten termin greckim φοβέω (fobeō). Jego doświadczenie bliskości Boga jest wejściem w tajemnicę, którą mistrzowie życia duchowego nazywają mysterium tremendum et fascinans, wobec którego człowiek okrywa swoją małość, ale doświadcza zachwyty wobec wielkości tajemnicy.

Niedziela

II Tydzień Wielkiego Postu

A gdy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboki sen i opanowało go uczucie lęku, jak gdyby ogarnęła go wielka ciemność. (Rdz 15,12)

Strach

אימה 'êmah

S. Barbara Rzepka

Podobnie w Przemienieniu Jezusa, Piotr, Jakub i Jan, kiedy „gdy pojawił się obłok i okrył ich swoim cieniem; a przy ich wchodzeniu w obłok przestraszyli się (φοβέω)” (Łk 9,34). Należy zauważyć, że obłok był znakiem obecności Boga, podczas wyjścia Izraela z Egiptu (gr. exodus). Podczas Przemienienia Jezusa, Mojżesz i Eliasz rozmawiają z Nim także o Exodusie (w. 31), ale tym razem dotyczy on Jego Paschy. Spośród Ewangelistów tylko Łukasz zdradza nam treść ich rozmowy. Doświadczenie głębi tajemnicy Jezusa, która także dla apostołów jest tremendum et fascinans, wyraża się także w ich milczeniu: „nikomu nic nie opowiedzieli o tym, co widzieli” (w. 36). Bardzo ważnym okazuje się umiejętność rozeznania tego, co doświadczamy i jakiego typu strach nas ogarnia. W każdym razie, w odpowiedzi na różne doświadczenia życia, które często wzbudzają w nas największego nieprzyjaciela, jakim jest strach, możemy modlić się słowami psalmu responsoryjnego. Dawid także doświadcza strachu przed nieprzyjaciółmi, którzy nacierają przeciwko niemu obozem, aby odeprzeć nieprzyjaciela, jakim jest strach, woła on z mocą do własnego serca: „Pan moim światłem i zbawieniem moim, kogo miałbym się lękać!? Pan obrońcą mego życia, przed kim miałbym czuć trwogę!?” (Ps 27,1).

Poniedziałek

II Tydzień Wielkiego Postu

Jaką bowiem miarą mierzycie, (taką) wam odmierzę. (Łk 6,39b)

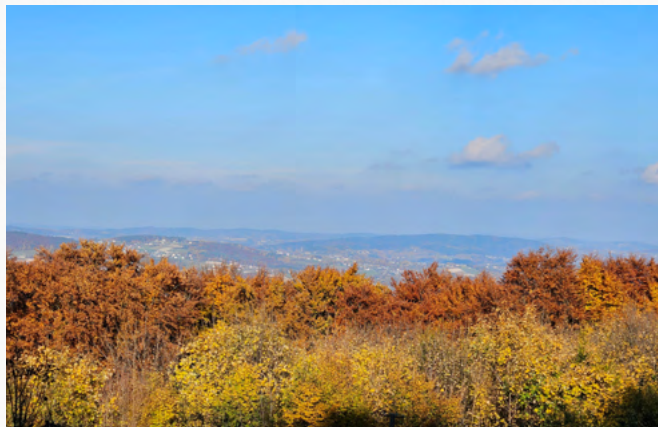
Miara

μέτρον metron

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Słyszając dziś o mierze, łatwo skojarzyć, że ciągle używamy tego greckiego słowa. Metry, milimetry itd. Jaka jest zatem miara miłosierdzia? Jaka jednostka miary pasuje do miłości? Jest pewne światło w poprzednich określeniach: miara dobra, pełna, opływająca – jednym słowem – obfita. Jednostką miary w tym wypadku jest “pojemność” serca. Moje serce rośnie i może kochać więcej i bardziej, gdy przyjmuję dar miłości i jestem wdzięczny.

Wielki Post

Wtorek

II Tydzień Wielkiego Postu

Uczcie się czynić dobro, troszczcie się o sprawiedliwość, wspomagajcie uciśnionego, oddajcie słuszość sierocie, w obronie wdowy stawajcie! (Iz 1,17)

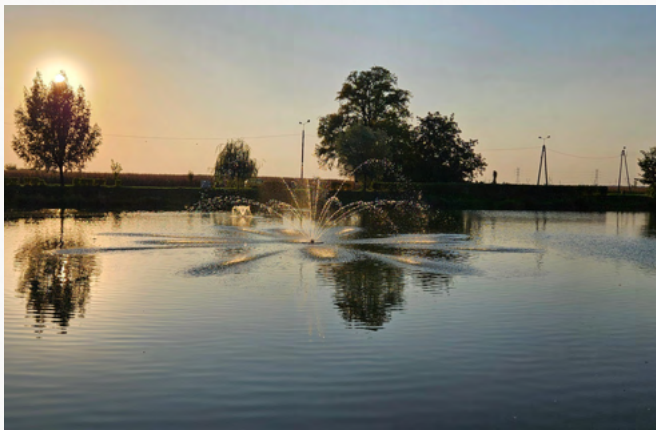
Czynić dobro

יָטַב jataw

S. Dorota Chwiła FMA

Hebrajski czasownik יָטַב (jataw) oznacza „być dobrym”, jednak w tzw. koniugacji Hifil (w jakiej pojawia się w omawianym wersecie) należałoby tłumaczyć jako „czynić dobro”. Prorok Izajasz z jednej strony nawołuje do zaprzestania czynienia zła (Iz 1,16), a z drugiej przypomina, że to nie wszystko... Nie wystarczy, abyśmy wystrzegali się złych uczynków, to za mało... Pan zaprasza nas, byśmy uczyli się czynić dobro. Ciekawe jest to biblijne sformułowanie „uczyć się czynić dobro”. Pokazuje nam, że jest to umiejętność nabyta, którą możemy „wyćwiczyć” w ciągu naszego życia. Może warto w okresie Wielkiego Postu nie tylko wystrzegać się zła, ale ćwiczyć się w czynieniu dobra? Z pewnością każdy dzień stwarza ku temu wiele okazji.

Wielki Post

Środa

Uroczystość Św. Józefa,
Oblubieńca Najświętszej
Maryi Panny

Ja będę mu ojcem, a on będzie Mi synem (2 Sm 7,14a).

Ojciec

בָּאָבָא aw

S. Dorota Chwiła FMA

Bóg przez usta proroka Natana zapowiada, że potomek Dawida zbuduje dom imieniu Pana, a jego królestwo będzie wieczne (2 Sm 7,13). Bóg będzie mu ojcem, a on Jego synem (2 Sm 7,14a). To niesamowite, że Bóg sam nazywa się imieniem „ojciec”. W języku hebrajskim ten rzeczownik tworzony jest poprzez dwie pierwsze litery alfabetu: alef (א) i bet (ב), tak jakby ukazywał przez to, że ojciec stoi u początku wszystkiego. Tym potomkiem Dawida, o którym mowa w dzisiejszym czytaniu, jest Jezus – prawdziwy Syn Boży, którego królestwo jest wieczne. My zaś jesteśmy „synami w Synu”, dlatego możemy wołać do Boga „Abba”, „Ojczy”, „Tatusiu”... Teofil Antiocheński trafnie napisał, że podsumowaniem wszystkiego, co można o Bogu powiedzieć, jest jeden termin: „Ojciec”.

„Jeślibym nazwał Go Światłem – nazywam Jego dzieło;
jeśli nazwę Go Słońcem – wyrażam Jego pierwszeństwo;
jeśli nazwę Go Słowem – wyrażam Jego pochodzenie;
(...) jeśli nazwę Go Mocą – wyrażam Jego działanie;
(...) jeśli nazwę Go Sędzią – twierdzę, że jest sprawiedliwy;
jeśli nazwę Go Ojcem – wszystko o Nim mówię”

(Teofil Antiocheński)

www.jednoslowo.com

Czwartek

II Tydzień Wielkiego Postu

To wam przykazuję, abyście się wzajemnie miłowali. (J 15,17)

Miłować się wzajemnie

ἀγαπάω ἀλλήλων agapaō allēlōn

Ks. Marcin Krzysztoszek SAC

Dzisiaj, po raz kolejny, jesteśmy zaproszeni do Boskiego sekretu, który został objawiony dopiero po trzech latach nauczania Jezusa. Jest on nie tyle nowy, ile świeży (καινός) w swej jakości. Oczywiście chodzi tu o najważniejsze z Przykazań danych chrześcijanom: ἀγαπάτε ἀλλήλους (miłujcie się wzajemnie). Jest ono bez wątpienia najbardziej niedocenianym i pomijanym, na rzecz Przykazania miłości Boga i bliźniego. Jednak to właśnie miłość wzajemna najbardziej upodabnia nas do Chrystusa. Nasz Boski Mistrz Sam to dzisiaj stwierdza. Jednocześnie, to ono nadaje w życiu ordo caritatis, które pozwala zatroszczyć się najpierw o tych najbliższych, a dopiero potem o innych. W końcu, z pustego i Salomon nie należy. Może nie od razu będzie nam dane oddać życie za kogoś. Na początek wystarczy pójść za wskazaniem mędrca Syracha: Dla brata i przyjaciela wydawaj pieniądze, niech ich nie niszczy rdza pod kamieniem (Syr 29,10).

Wielki Post

Prawa przyjacieli z Chrystusem

Piątek

II Tydzień Wielkiego Postu

Mówi im Jezus: Czy nigdy nie czytaliście w Pismach... (Mt 21,42)

Czytać

ἀναγινώσκω anaginōskō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Pewnie każdy z nas pamięta naukę czytania. Poznawanie alfabetu, pierwsze literowanie wyrazów. Posiedliśmy tę umiejętność również ze względu na czytanie Słowa Bożego. Skoro pisanie jest wyższą formą myślenia, to czytanie jest kształtowaniem intelektu. W naszym wypadku, gdy bierzemy do rąk z miłością Słowo Żywe, uczymy się nowego myślenia na miarę Boskiego Logosu. Kamień odrzucony stał się fundamentem mojego życia, miłości, relacji, twórczości, pracy, służby, zachwyty.

Wielki Post

Sobota

II Tydzień Wielkiego Postu

A trzeba było weselić się i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się. (Łk 15,32)

Brat

ἄδελφός adelfos

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Brat twój ten — ἄδελφός σου οὗτος [adelfos sou houtos]. Użyte tu słowo brat, znaczy osoba bliska; brat w sensie rodzinnym i duchowym. Słowo można tłumaczyć – “z jednego łona”. Dzisiejszą Ewangelię nazywamy przypowieścią o miłosiernym ojcu albo o marnotrawnym synu. Spróbujmy też spojrzeć na nią jako na opowiadanie o utraconym braterstwie. Młodszy i starszy syn przestali być braćmi. Podzielił ich majątek. Chcąc mieć, przestali być. Przestali być jak bracia. Przestali też, z tego samego powodu, być synami. Dla chęci posiadania stracili z oczu ojca. Zapomnieli, że obaj pochodzą z tego samego łona. W swoim zaślepieniu dotarli do takiego stanu, że cała przypowieść zamienia się w tłumaczenie chłopom, jak krowie na miedzy, że bez braterstwa daleko w życiu się nie zajdzie.

Niedziela

III Tydzień Wielkiego Postu

Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: *JESTEM, KTÓRY JESTEM*. I dodał: *Tak powiesz synom Izraela: JESTEM posłał mnie do was. (Wj 3,14)*

Być

הָיָה hājāh

S. Barbara Rzepka

Być (הָיָה hājāh), czasownik ten w języku hebrajskim znaczy być, istnieć, stawać się, wydarzyć się. W Starym Testamencie występuje więcej niż trzy tysiące razy. Teologiczne użycie tego czasownika nabiera szczególnego znaczenia przy objawieniu imienia Boga w Wj 3,14. Najbardziej adekwatne tłumaczenia hebrajskiego zwrotu אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה ('ehjê 'ăšer 'ehjê) brzmi: Będę, który będę. Wskazuje na to użycie czasownika hājāh w formie yictol, którą zwykle tłumaczy się w czasie przyszłym. Zwykle wyrażenie to tłumaczy się na języki współczesne z użyciem czasu teraźniejszego: Jestem, który jestem. Dzisiejsze pierwsze czytanie pochodzi z Księgi Wyjścia i zawiera fragment sceny powołania Mojżesza podczas jego spotkania z Bogiem obecnym w krzewie, który płonął, ale się nie spalał. To oznacza, że krzew płonąc nie stawał się popiołem. Znamy dobrze naszą ludzką kondycję i przemijalność wszystkiego, co na tym świecie istnieje i wiemy, że w naszej doczesności wszystko obraca się w proch, przechodzi do przeszłości. Fakt, że płonący krzew się nie spala oznacza, że nie przechodzi do przeszłości. Trwa w czasie i będzie trwał w czasie. O nikim i niczym na tym świecie tego powiedzieć nie możemy. W doczesności jesteśmy w granicach limitu czasu i przestrzeni. Często mówimy „dzisiaj jestem a jutro już mnie może nie być”. Przemijaniu podlega wszystko piękno, dobro, ale i zło: radości, dobre chwile, troski, obawy, lęk, ból, cierpienie, epidemie, wojny i dyktatorzy, którzy te wojny wywołują. Fakt, że Imię Boga jest czasownikiem być, przypomina Psalm 23: „wiedzie mnie po właściwych ścieżkach przez wzgląd na swoje Imię” i „zła się nie ulękne, bo Ty JESTEŚ ze mną”.

www.jednoslowo.com

Poniedziałek

III Tydzień Wielkiego Postu

I do żadnej z nich nie został posłany Eliasza jeśli nie do Sarepty Sydońskiej do kobiety wdowy. (Łk 4,26)

Kobieta

γυνή gyne

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Prawdopodobnie słowo γυνή gyne pochodzi od czasownika γίνομαι ginomai. Jego pierwsze znaczenie to stawać się, generować. Każdy z nas ma swój początek życia w tajemnicy łona naszej matki – kobiety. Oby kobiety były takimi, jak zamierzył Sam Bóg, z całym swoim bogactwem i pięknem serca. Ich siłą i urokiem jest to, w jaki sposób potrafią kochać każdego. Bóg pierwszy kocha, w Nim miłość jest Nim Samym. Ten pierwszy blask miłości objawia się w „geniuszu kobiety”, jak pisał JP II w Mulieris dignitatem: „Kościół składa dzięki za wszystkie przejawy kobiecego „geniuszu” w ciągu dziejów, pośród wszystkich ludów i narodów; składa dzięki za wszystkie charyzmaty, jakie Duch Święty udziela niewiastom w historii Ludu Bożego, za wszystkie zwycięstwa, jakie zawdzięcza ich wierze, nadziei i miłości: składa dzięki za wszystkie owoce kobiecej świętości.”.

Wtorek

Uroczystość Zwiastowania Pańskiego

Powiedziała zaś Maryja: Oto służka Pana; oby mi się stało według słowa twego. I odszedł od Niej Anioł. (Łk 1,38)

Według κατὰ kata

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Od dnia zwiastowania miarą, punktem odniesienia dla życia Maryi stało się Słowo Boga w sposób nieodwołalny. "Według" tzn., że również i ja mam stawiać swoje pomysły, zamiary, decyzje, działanie w całym spektrum światła, które emanuje z Biblii. Tam jest zawarta mądrość Boża, tam się objawia Miłość i pełnia życia. Droga wiary zakłada rozwój, w którym coraz wyraźniej będę żył według Słowa. Ono jest klarowne i ciągle czyta moje życie. Jest adekwatne do aktualnej mojej historii i Kościoła. Niech się nam stanie według wielkiego miłosierdzia Twego, Panie!

Wielki Post

Środa

III Tydzień Wielkiego Postu

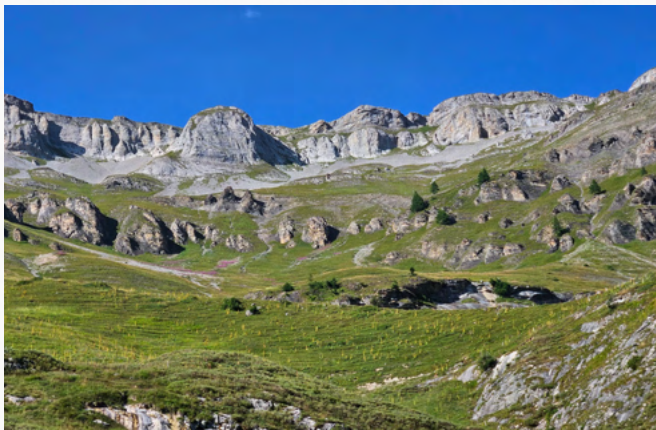
Zaprawdę bowiem mówię wam: Dopóki nie przeminie niebo i ziemia, jota jedna i kreska jedna nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko stanie. (Mt 5,18)

Jota

ἰῶτα iōta

Ks. Wojciech Winek SAC

Bóg nie zapomina o żadnym swoim stworzeniu, nawet o najmniejszej literze (co dopiero o człowieku!). Dziś oddajmy miejsce jednemu z midraszów żydowskich: Kiedy Wszechmogący zmienił imię Abrama na Abraham i Saraj na Sarę, końcowa litera „jot” spostrzegła, że zdjęto ją z imienia tak pobożnej i sprawiedliwej istoty, jaką była Saraj, i zasmuciła się bardzo. Pobiegła do Boga, stanęła przed Jego tronem i powiedziała: — Boże, zdaję sobie doskonale sprawę z tego, że nie powinnam zajmować miejsca większych liter. Wiem, że jestem najmniejszą literą. Ty jednak uczyniłeś mi łaskę i wstawiłeś do imienia tej wielkiej, sprawiedliwej kobiety, którą ludzie codziennie po tysiącokroć błogosławią. A tymczasem zostałam nagle wyrwana z tego błogosławionego imienia i tułam się. Czy uczyniłeś to, Boże, dlatego, że jestem najmniejszą z liter? I Bóg wysłuchał litery „jot”, i rzekł: — Za to, że wykazałaś w słowach tak wielką skromność, okażę ci znowu łaskę i zamiast ostatniej litery w imieniu Saraj będziesz pierwszą w imieniu wielkiego i sprawiedliwego bohatera. I stało się to wtedy, kiedy Mojżesz zmienił imię Ozuego na Jozue.

Czwartek

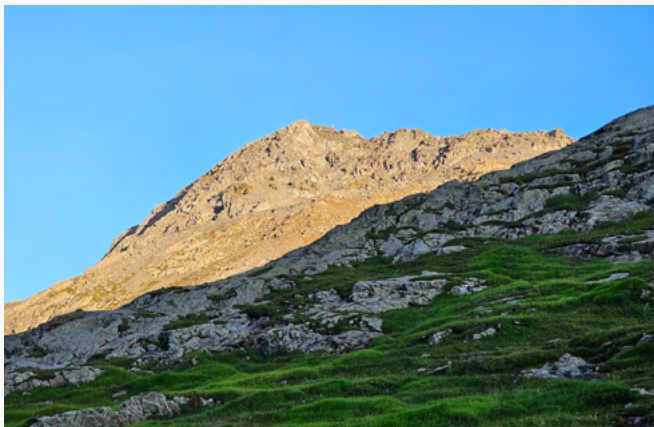
III Tydzień Wielkiego Postu

Raz wyrzucił złego ducha [z człowieka], który był niemy. A gdy zły duch wyszedł, niemy zaczął mówić i tłumy były zdumione. (Łk 11,14)

Antycypować φθάνω fthanō

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

Zanim film wejdzie do kin, możemy dostać jego przysmak w postaci trailera. Zanim wzejdzie Słońce, mamy jutrzenkę. Zanim będziemy się cieszyć życiem wiecznym, to możemy być świadkami działania Bożego na co dzień. Dzisiejsza Ewangelia daje nam właśnie pewną możliwość ujrzenia świata, w którym zło nie ma nic do powiedzenia, a jeszcze konkretniej, w którym zło nie krępuje zdolności mówienia. Wyzwolenie człowieka niemego staje się antycypacją (φθάνω) Królestwa Niebieskiego. Zarzuty wobec Jezusa wydają się być nedorzeczne, ale patrząc z perspektywy duchowej są kolejną próbą manifestacji zła. Jeśli szatan nie może stłumić dobra, wówczas przystępuje do ukazania tego, co Boskie, jako rzeczywistości podejrzanej. Można powiedzieć, że nic nowego. W końcu, to dzieje się od początku ludzkości. Skoro jednak już mamy udział w Królestwie, to niedobrze jest milczeć, gdy źle się dzieje. To, że jesteś Chrystusa, może być przedstawiane jako zarzut. Wówczas chwalebną rzeczą jest postawa dumy i demaskacja tej przewrotności, która próbuje wzbudzić w Tobie poczucie winy z racji bycia chrześcijaninem.

Piątek

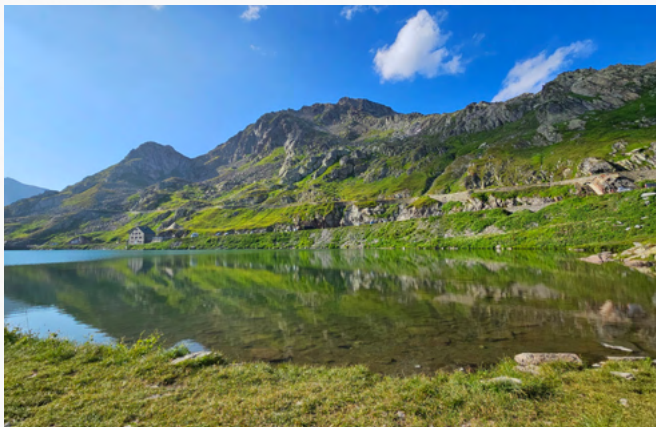
III Tydzień Wielkiego Postu

*Odpowiedział Jezus, że: Pierwsze jest: Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg wasz Pan Jeden jest.
(Mk 12,29)*

Pierwsze πρῶτος prōtos

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Pierwszeństwo może być ze względu na czas, na wynik konkurencji. Jednak, jeśli chodzi o przykazania, to raczej w grę wchodzi pierwszeństwo w sensie źródła, zasady. Dlatego w analogicznym tekście u Mateusza uczonego pyta o „największe” przykazanie. Zatem pierwszy jest Bóg nasz, i słuchać Go oznacza czerpać z czystego Źródła życia, błogosławieństwa, miłości. To słuchanie, od naszej strony, jest początkiem nowego dnia, nowych decyzji. Od tego trzeba rozpoczynać każdą drogę: Czy to pokonując kilometry, czy podążając drogą przykazań. To czyń, a będziesz żył.

Sobota

III Tydzień Wielkiego Postu

A celnik stojąc z daleka nie śmiał nawet oczu podnieść ku niebu, lecz bił się w piersi i mówił: Boże, daj się przebłagać mnie, grzesznikowi! (Łk 18,13)

Dać się przebłagać ἰλάσκειν hilaskomai

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Bił się w piersi, aż dudniało, Ciało wraz z duszą głośno błagało O miłosierdzie, o zlitowanie, Świadomych win przebłaganie. Zniknęły już dzisiaj znaki pokuty, Winę zdobimy koroną buty, Lub zalewamy ją jak robaka, Smutna historia i byle jaka. Ni grzesznik, ni święty, Same wykręty. Dokąd są jeszcze kościoły otwarte, Nie traktuj grzechu śmiechem lub żartem. Wiesz, co masz zrobić człowiecze miły, By smaki życia do ciebie wróciły.

Wielki Post

Niedziela

IV Tydzień Wielkiego Postu

Manna ustała następnego dnia, gdy zaczęli jeść plon tej ziemi. Nie mieli już więcej Izraelici manny, lecz żywili się tego roku plonami ziemi Kanaan. (Joz 5,12)

Ziemia

אֶרֶץ 'erec

S. Barbara Rzepka SAC

Ziemia (אֶרֶץ 'erec), w języku hebrajskim oznacza ziemię jako terytorium, kraj, a także pole, w odróżnieniu od słowa אָדָמָה ('ādāmā), które oznacza ziemię jako glebę. Od momentu powołania Abrahama (Rdz 12,1), aby opuścił swoją ziemię (אֶרֶץ) rodzinną i poszedł do kraju (אֶרֶץ), który ukaże mu Bóg, ziemia (אֶרֶץ) stała się ziemią obiecaną. Do tej samej ziemi poprowadzi Bóg Izraela przez pustynię po wyjściu z ziemi egipskiej (מִצְרַיִם), którą Wj 3,8 nazywa ziemią żyzną, opływającą w mleko i miód. Podczas wędrówki przez pustynię lud Izraela nie siał ani nie zbierał plonu, ale sam Bóg żywił go manną. Zaledwie jednak przekroczył granicę ziemi obiecannej, zaczął siał i zbierać plon, następnego dnia, gdy zaczął jeść plon ziemi, manna ustała, a Izrael żywił się odtąd plonami ziemi Kanaan. W dzisiejszej Ewangelii, syn, zwany marnotrawnym, opuścił ojca i odjechał w dalekie strony, do kraju, który miał być wymarzoną „ziemią obiecaną” a okazał się krainą głodu, niedoli i tylko pamięć o dostatkach w domu ojca sprawia, że syn decyduje się na powrót, aby załapać się choćby na miejsce sługi. Gdzie jest moja ziemia obiecana? Może jest nią dom Ojca...?, gdzie On sam, z otwartymi rękami, oczekuje nas, bez względu na to, z jak odległego „kraju” wracamy.

Poniedziałek

IV Tydzień Wielkiego Postu

Mówi mu Jezus: Wyruszał, syn twój żyje. Uwierzył człowiek Słowu, które powiedział mu Jezus, i wyruszył. (J 4,50)

Wyruszać πορεύω poreuō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

W Ewangelii św. Jana chodzenie jest nie tylko fizycznym przemieszczaniem się. W warstwie duchowej chodzi o podjęcie drogi wiary. Droga jako alegoria rozwoju wiary. Urzędnik – człowiek – ojciec – oto, co się wydarzyło na przyjęte Słowo Jezusa. Odzyskał człowieczeństwo i swoją tożsamość. Wiara była dla ojca światłem na drodze przez noc, gdyż na drugi dzień przychodzi do domu.

Czasownik ma swoją etymologię w słowie πέραν peran, czyli druga strona, po drugiej stronie. Wiara przeprowadza ze śmierci do życia, z nocy w dzień. Jesteś już bliżej drugiego brzegu, czy raczej wahasz się, by zrobić pierwszy krok? A może jesteś w godzinie walki, w połowie drogi? Idź, wyruszał!!! Bilet jest w jedną stronę.

Wielki Post

Wtorek

IV Tydzień Wielkiego Postu

Wszystkie też istoty żyjące, od których tam się roi, dokądkolwiek potok wpłynie, pozostają przy życiu: będzie tam też niezliczona ilość ryb, bo dokądkolwiek dotrą te wody, wszystko będzie uzdrowione. (Ez 47,9)

Uzdrowiać

רָפָא rafa

S. Dorota Chwiłą FMA

Dzisiejsze czytanie przywołuje wizję proroka Ezechiela dotyczącą świątyni. Z jej boku wypływa woda (Ez 47,1), która po pewnym czasie zamienia się w życiodajną rzekę. Dzięki niej wody słone stają się zdrowe, stają się przestrzenią, gdzie mogą rozwijać się rośliny, zwierzęta. Dokądkolwiek dotrze ta woda, ożywia lub uzdrowia wszystko. Bez wyjątków, bez żadnych ograniczeń... Jej życiodajnej siły nie mogą powstrzymać żadne uwarunkowania... Gdzie szukać tej wody? Bo przecież każdy z nas jej pragnie... Odpowiedzią jest przebity bok Jezusa – nowej Świątyni – to z niego wypłynęła krew i woda... (J 19,34). Ma ona moc ożywić i uzdrowić wszystko, nawet to, co dawno umarłe lub tak bardzo poranione, potłuczone... O Krwi i Wodo, któraś wypłynęła z Najświętszego Serca Jezusowego jako źródło Miłosierdzia dla nas – ufamy Tobie... Uzdrów nas!

Wielki Post

Środa

IV Tydzień Wielkiego Postu

Jezus im odpowiedział: Ojciec Mój aż do teraz działa, i Ja działam. (J 5,17)

Działać

ἐργάζομαι ergadzomai

Ks. Wojciech Winek SAC

Jezus wciąż opowiada o Ojcu. Pragnie o Nim wszystkim opowiedzieć. Słowo Ojca jest Słowem Syna, czyny Ojca są czynami Syna, działanie Ojca jest działaniem Syna. Niesamowita jedność! Jezus nie pragnie uniezależnić się od Boga, ale stawia się w pozycji Syna, który wszystko, co ma, dostaje od Ojca. Jest Jego Dzieckiem.

Wielki Post

Czwartek

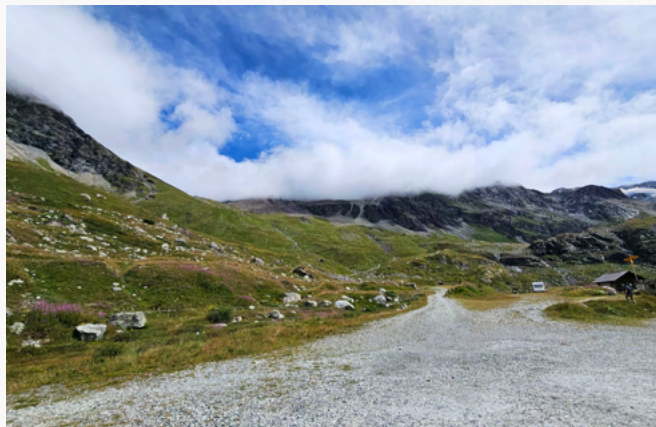
IV Tydzień Wielkiego Postu

Przyszedłem w imieniu Ojca mego, a nie przyjęliście Mnie. Gdyby jednak przybył kto inny we własnym imieniu, to byście go przyjęli. (J5,43)

Własny ἴδιος idios

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

W książce Kazimierza Sejdy "C.K. dezenterzy" główny bohater wypowiada do jednej z postaci takie słowa: Mam to na uwadze, że przy każdej inspekcji zwykle generał wywołuje największego bałwana. Tak to już jest, że taki idiota zwróci na siebie uwagę najprędzej. Nie chciałbym więc narazić pana dowódcę kompanii i pana, panie feldfebel, na kompromitację! Spostrzeżenie frajtera Stefana Kani zdaje się być wciąż aktualne. Jezus w dzisiejszej Ewangelii czyni zarzut, że ludzie nie uwierzyli w Jego posłannictwo. Gdyby jednak zjawił się ktoś, kto przychodzi w swoim (ἴδιος) imieniu, to by zyskał akceptację. Trudno odmówić słuszności słowom Chrystusa. W końcu, jeśli ktoś jest dla siebie ostatecznym punktem odniesienia, to co stoi na przeszkodzie, żeby, na przykład, zmienić zdanie w zależności od sprzyjających okoliczności. Zdarza się czasami, że w życiu religijnym stajemy się tymi, którzy chcą kształtować Boga, zamiast odkrywać Jego działanie w świecie. Wówczas defiladowym krokiem wykraczamy w nurt mimetyczno-ofiarniczy, o którym pisał Renè Girard i tylko patrzeć, jak znajdzie kozła ofiarnego. Zanim więc powiem, że Bóg powinien, albo Kościół powinien, to może warto się zreflektować, że od reformatora, do idioty jest bliżej, niż się wydaje.

Piątek

IV Tydzień Wielkiego Postu

Gdy to wymyślił, oto Anioł Pana we śnie ukazał się mu mówiąc: Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, małżonki twej: W Niej bowiem To (dziecko) poczęte jest z Ducha Świętego. (Mt 1,20)

Ukazać się φαίνω fainō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

To nie zjawą, to nie majak senny. To nie mrzonka, ani autosugestia, która by rozwiązała wszelkie dylematy w głowie Józefa. To jednak prawdziwy Anioł Pana staje się widoczny, poznawalny, realnie obecny. A jednocześnie jest jak światło: wszystko dzięki niemu staje się widoczne. Zresztą czasownik ten w swojej genealogii związany jest ze słowem φῶς fos – światło. Zatem noc Józefa staje się pełna Bożego światła. Oto pierwsze światło kontemplacji w całkowitym ubóstwie i posłuszeństwie. Sam by tego nie wymyślił.

Wielki Post

Sobota

IV Tydzień Wielkiego Postu

Inni mówili: To jest Mesjasz. Ale – mówili drudzy – czyż Mesjasz przyjdzie z Galilei?
(J 7,41)

Mesjasz

χριστος Christos

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Znamy słowa: Mesjasz, Chrystus. Dziś odświeżymy ich znaczenie. Czy to wypowiedziane po hebrajsku (“מָשִׁיחַ” – Masziasz), czy też po grecku (χριστος – Christos) znaczą to samo – Pomazaniec, Namaszczony. Jest to termin, którym określano zazwyczaj królów, kapłanów – lewitów i proroków, ale także zapowiedzianego przez Boga Zbawiciela. W pełni określają Jezusa. My, ochrzczeni, tak samo jesteśmy namaszczeni, właśnie na proroków, królów i kapłanów. Nosimy w sobie, i niesiemy innym, Jezusowe namaszczenie. Okazuje się, że i z tzw. “Koziej Wólki”, jeśli Jezus namaści, może być coś dobrego. Ważne, aby o tym pamiętać.

Wielki Post

Niedziela

V Tydzień Wielkiego Postu

Oto Ja dokonuję rzeczy nowej: pojawia się właśnie. Czyż jej nie poznajecie? Otworzę też drogę na pustyni, ścieżyny na pustkowiu. (Iz 43,19)

Nowy חֲדָשׁ hādāš

S. Barbara Rzepka

Nowy (חֲדָשׁ hādāš), w języku hebrajskim termin ten pochodzi od rdzenia חִדַּשׁ ḥdš, którego czasownik oznacza odnawiać, czynić na nowo, stąd przymiotnik znaczy nowy i świeży. Od tego samego rdzenia pochodzi rzeczownik nów księżyca, miesiąc (חֹדֶשׁ ḥodeš), który oznacza nowy czas, a więc i nową nadzieję. Termin ten, pozornie błahy i codziennego użytku, w Biblii posiada bardzo ważne zastosowanie teologiczne. Dla przykładu, w Jr 31,31 prorok zapowiada działanie Boga, którego dotąd nikt nie mógł przewidzieć: „Oto nadchodzą dni, wyrocznia Pana, kiedy zawrę z domem Izraela i z domem judzkim nowe przymierze (בְּרִית בְּרִית berīt ḥādāšâ)”. Ta nowa rzeczywistość jest jednym z aspektów zbawienia, dlatego Izrael zapraszany jest do śpiewania Panu pieśni nowej (Iz 42,10 שִׁיר חֲדָשׁ šîr ḥādāš). W dzisiejszym pierwszym czytaniu prorok Izajasz (43,16-21) zapowiada nową interwencję Boga, coś nadzwyczajnego, coś co przekracza nawet prawa natury: „Oto Ja dokonuję rzeczy nowej עֲשֵׂה חֲדָשׁ (‘ōseh ḥādāšâ, dosownie: dokonuję nowości): pojawia się właśnie. Czyż jej nie poznajecie? Otworzę też drogę na pustyni, ścieżyny na pustkowiu”. Nowość, której autorem może być tylko Bóg, to nowe życie, które pojawia się tam, gdzie wokół tylko proch i pył suchej ziemi, piasek. Bóg mówi: „dostarczę wody i rzek na pustyni”

www.jednoslowo.com

verte

Wielki Post

Niedziela

V Tydzień Wielkiego Postu

Oto Ja dokonuję rzeczy nowej: pojawia się właśnie. Czyż jej nie poznajecie? Otworzę też drogę na pustyni, ścieżyny na pustkowiu. (Iz 43,19)

Nowy

חֲדָשׁ hādāš

S. Barbara Rzepka

W dzisiejszej Ewangelii według św. Jana (8,1-11) natomiast Jezusowi przyprowadzają grzesznicę, ci którzy sami nie są bez grzechu, dlatego odchodzą... Jezus w międzyczasie pisze palcem w prochu ziemi. Prochem jesteś... mówi Księga Rodzaju (Rdz 3), grzech czyni nas prochem, to jest prowadzi nas do śmierci, ale Jezus jak „grawer” wyciska w tym prochu ziemi nowość absolutną: „i Ja ciebie nie potępiam, idź i odtąd nie grzesz więcej”. Zauważmy, że dla kobiety słowa Jezusa są jak życiodajna woda dla zeschłej ziemi. Zaczyna ona nowe życie. Wydarzenie to ma miejsce o brzasku dnia, ale jest przepełnione światłem Tego, który zaraz po nim objawi Siebie mówiąc: „Ja jestem Światłem świata”. Światło to jest w stanie oświecić największe ciemności, nawet te, które kryje „proch ziemi”.

Poniedziałek

V Tydzień Wielkiego Postu

Brzaskiem zaś znowu przyszedł do świątyni i wszystek lud przychodził do Jego i usiadłszy nauczał ich. (J 8,2)

Brzask

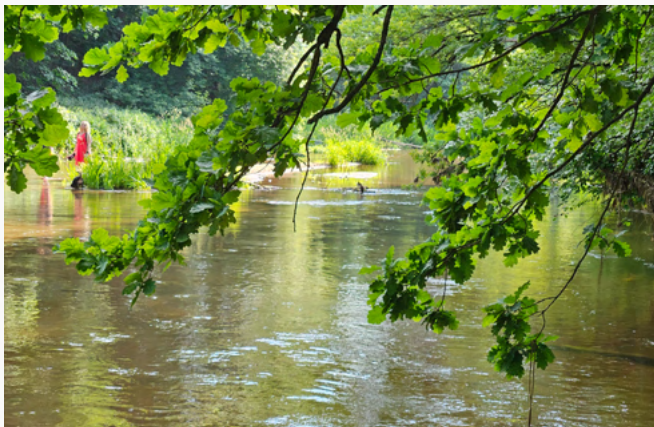
ὀρθρος orthos

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Przywołana pora dnia to moment przejścia z ciemności do światła, przełamania panowania ciemności. Wstaje słońce. Pora, która przypomina poranek zmartwychwstania, gdy Maria Magdalena szukała Oblubieńca. Jest to godzina zwycięstwa miłosierdzia nad sądem. Pochwycona w ciemności grzechu zostaje okryta miłosierdziem. Ziemia pod palcami Boga zapamiętuje zapis miłosierdzia. Wypadają z rąk kamienie sądu. Pozostaje na środku Jezus i ocalona córka – kobieta z sercem otulonym światłem. Słysząc jej pewne kroki, gdy odchodzi wolna w nowy dzień, w nowe życie.

Wielki Post

Kobieta cudzołożna

Wtorek

V Tydzień Wielkiego Postu

Wiele mam o was mówić i sądzić, ale Ten, który posłał Mnie prawdziwy jest, i Ja to, co usłyszałem od Niego, to mówię na świecie. Nie poznali, że o Ojcu im mówił. (J 8,26-27a)

Słuchać

ἀκούω akouō

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Tyle już słuchaliśmy i słyszeliśmy, a może i usłyszeliśmy o słuchaniu, że wydaje się, że nic nowego nie usłyszymy. Tymczasem gdy “włączymy” w sercu i umyśle tzw. “aktywne słuchanie” okaże się, że prawda jest ciągle zachwycająca. Syn ciągle trwa w nasłuchu. Nieprzerwanie Jego Serce karmi się Słowem Ojca. Dlatego dziś wyraźniej słyszę słowa modlitwy Pana Jezusa: Uświęć ich w prawdzie. Twoje Słowo jest Prawdą. (J 17,17)

Wielki Post

Środa

V Tydzień Wielkiego Postu

Jezus powiedział do Żydów, którzy Mu uwierzyli: Jeżeli będziecie trwać w Słowie Moim, jesteście prawdziwie Moimi uczniami. (J 8,31)

Mieszkać/przebywać μένω meno

Ks. Wojciech Winiek SAC

Żywa wiara w Jezusa wymaga od ucznia nie tylko zawierzenia w Jego Słowo i zawierzenia Jego Osobie, ale trwanie w tym Słowie. Meno można tłumaczyć też jako “mieszkanie”, “przebywanie”. Wiara w słowo Jezusa jest też synonimem wiary w Jego Osobę, więc trwając/mieszkając/przebywając w Słowie Wcielonym jestem przez Nie kształtowany, poznaję prawdę, że jestem dzieckiem Bożym.

Wielki Post

Czwartek

V Tydzień Wielkiego Postu

Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego. (Łk 1,37)

Słowo

ῥῆμα rēma

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

Biblia Tysiąclecia przetłumaczyła to zdanie w następujący sposób: Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego. Można jednak na nie popatrzeć inaczej. Wszystko za sprawą słowa ῥῆμα, którego znaczenie jest bardzo szerokie. W pierwszej kolejności znaczy słowo, ale inaczej niż w przypadku λόγος. ῥῆμα jest słowem wypowiedzianym i mającym od razu siłę sprawczą. Można to ująć tak: jak człowiek mówi, że coś zrobi, to mówi, a jak Bóg mówi, że zrobi, to robi. Czyli to zdanie z Ewangelii Łukasza można też przetłumaczyć: u Boga bowiem nie ma słowa, które by nie miało mocy. Dobrze jest nam dziś o tym pamiętać. W końcu nad nami wezwano Jego Imienia i na Jego Słowo myśmy powstać.

Wielki Post

Piątek

V Tydzień Wielkiego Postu

Odpowiedział im Jezus: liczne dzieła dobre ukazałem wam od Ojca, z powodu którego dzieła Mnie kamieniujecie? (J 10,32)

Ukazywać δείκνυμι deiknymi

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Piękno i dobro w Rękach Jezusa zawsze idą w parze. Dzieła od Ojca są nie na witrynę sklepu, lecz dane nam, abyśmy widząc je, jednocześnie w nich uczestniczyli. Jezus nie robi fajerwerków na pokaz noworoczny, lecz wprowadza każdego, kto do Niego się zbliża, w bliską więź z Ojcem. Tak daleko, że kto widzi Jezusa, to jednocześnie widzi Ojca. Gdy mówi, to słyszymy głos Ojca, gdy płacze, to widzimy łzy Ojca. O to głównie jest oskarżany: że czyni się równym Bogu. Ale On jest Jedno z Ojcem. I nas chce mieć przy Sobie, abyśmy widzieli Chwałę, która nie opada, nie przeterminowuje się.

Wielki Post

Chrystus – jedno z Ojcem

Sobota

V Tydzień Wielkiego Postu

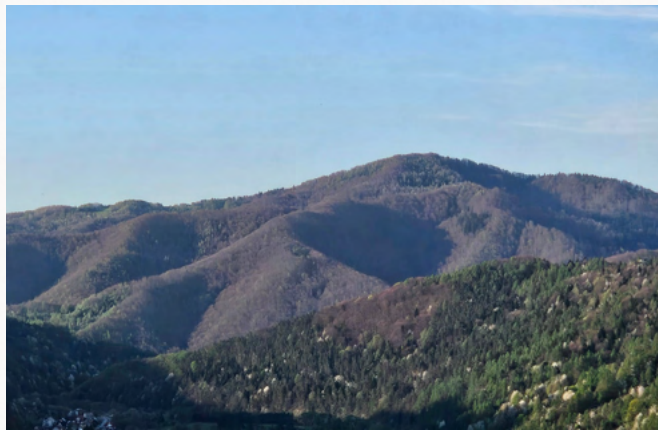
Arcykapłani więc i faryzeusze zwołali Sanhedryn i rzekli: Cóż zrobimy wobec tego, że ten człowiek czyni wiele znaków? Jeżeli go tak pozostawimy, to wszyscy uwierzą w niego, a przyjdą Rzymianie i zniszczą nasze miejsce święte i nasz naród. (J 11,47-48)

Znak

σημεῖον sēmeion

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Znaki to są mocne wskazania, sygnały, które mają w sobie moc sprawczą. Największym zmartwieniem Sanhedrynu była budząca się i rosnąca wiara w sercach ludzi w Boga, w istnienie dobroci, czułości, troski, sprawiedliwości, nadziei i prawdy. I dzisiaj niektórym wiara jest nie po drodze. Wczoraj natrafiłem na "Prorok nigdy nie umiera". Pozostaje znakiem. Nie rezygnujmy z dobrych znaków. Oby się cały świat nimi nappełnił. Ty i ja, znaki to są dwa.

Niedziela Palmowa

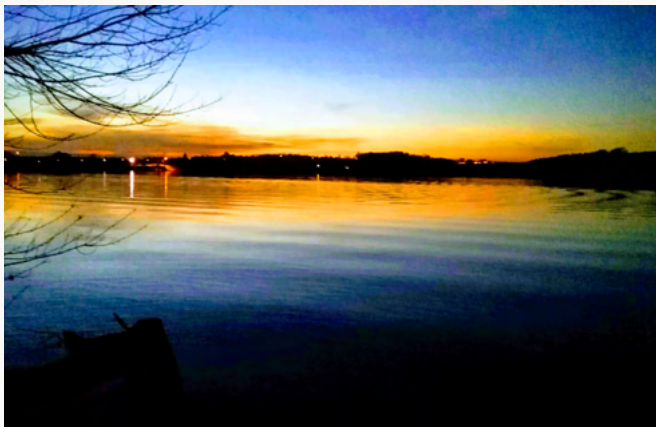
Pan Bóg mnie wspomaga, dlatego jestem nieczuły na obelgi, dlatego uczyniłem twarz moją jak głąz i wiem, że wstydu nie doznam. (Iz 50,7)

Obelga

כלם kalam

S. Barbara Rzepka

Obelga (כלם kalam), większość form czasownikowych tego słowa występuje w koniugacji nifal i znaczy: być obrażonym, znieważonym, zawstydzonym, wyszydzonym. Uderza fakt, że większość razy występuje ono u Ezechiela, w Psalmach, u Jeremiasza i Deutero-Izajasza. Pierwsze czytanie w dzisiejszej liturgii pochodzi właśnie z Deutero-Izajasza (50,4-7), z tak zwanej trzeciej pieśni cierpiącego Sługi YHWH. Mówi ona o proroku, który jest skłonny przyjąć na siebie cierpienie i znieważenie płynące z tego cierpienia, ale z wielką ufnością oczekuje on pomocy Boga, dzięki której uważa, że nie będzie zawstydzony (kelimmot). W tym kontekście słowo niklamti (w.7), wskazuje na szczególną pewność, że nie będzie on unicestwiony. Powstaje niesamowity kontrast i przeciwieństwo pomiędzy obelgami, które są konkretnym doświadczeniem cierpiącego Sługi, wymierzonym przeciw niemu w celu jego unicestwienia, a jego bezmiernym zawierzeniem Panu. Podobnie w dzisiejszym opisie Męki Jezusa, oprócz fizycznego cierpienia, ewangelista opisuje także wyszydzenie i pogardę ze strony żołnierzy, którzy pełnili przy Nim straż i szydząc z Niego kazali Mu prorokować, kto Go uderzył. Podobnie też po ukrzyżowaniu, wołali: „zstąp z krzyża, jeśli jesteś Synem Bożym, zbaw samego Siebie”. I to jest właśnie to, czego On nie chce: nie chce On zbawić Siebie, ale nas. Wręcz przeciwnie, oddając za nas swe życie, modli się z bezmierną ufnością: „Ojcze, w Twoje ręce powierzam ducha Mego.” (Łk 23,46)

Wielki Poniedziałek

Więc Maria wzięwszy funt pachniała nardowego drogocennego namaściła stopy Jezusa i wytarła włosami swoimi nogi Jego, a dom nappełnił się wonią nardu. (J 12,3)

Włosy

θρίξ thriks

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Włosy są atrybutem kobiecości. Maria wycierając stopy Jezusa swoimi włosami wyraża swoje kobiece serce, a jednocześnie jej włosy wchłaniają w siebie drogocenny olejek. Oddając go Jezusowi sama otrzymuje. Jej włosy, czyli jej kobiecość, doznaje nowego wymiaru miłości. Wyraża ją, ale i przyjmuje o wiele większą łaskę. Bywa, że Bóg powołuje takie wspaniałe i dobre kobiety, których miłość nappełnia cały dom – cały Kościół. Poproszę Marię z Betanii, aby podpowiedziała mi, jak kochać Jezusa.

Wielki Wtorek

Pan już z łona mej matki powołał mnie, od jej wnętrzości wspomniat moje imię. (Iz 49,1b)

Imię

◻◻ szem

S. Dorota Chwiła FMA

Bóg woła każdego z nas po imieniu (Iz 43,1; Iz 45,3), On najlepiej wie, jak ono brzmi... W tradycji biblijnej IMIĘ to coś więcej niż tylko sposób nazywania drugiego człowieka. Wyraża ono jego istotę, czyli to, co jest w nim najgłębsze. Bóg zna moje imię i wypowiada je z największą czułością... W dzisiejszym czytaniu prorok Izajasz przypomina, że Pan ma w pamięci moje imię już od momentu poczęcia. Jest to imię najbardziej pierwotne, dotykające głębin tożsamości... Pozostaje ono niezmiennie przez całe życie, chociaż może być zamazane poprzez własną historię, różne wydarzenia... Może się tak zdarzyć, że w ciągu życia otrzymujemy wiele „imion”, część z nich nadają nam inni ludzie, a część nadajemy sami sobie... Ale Bóg dziś przypomina mi o najgłębszym imieniu, którego może nie zna nikt, tylko ja i PAN. Jak ono brzmi? W jaki sposób Bóg wypowiada moje imię?

Wielka Środa

Powiedział: Idźcie do miasta, do znanego nam człowieka i powiedzcie mu: Nauczyciel mówi: Mój właściwy moment jest blisko; u ciebie chcę urządzić Paschę z Moimi uczniami. (Mt 26,18)

Właściwy moment καιρός kairos

Ks. Wojciech Winiek SAC

Wyrażenie czas jest blisko (w Biblii Tysiąclecia) można tłumaczyć jako właściwy moment, i jako taki występują jedynie u Mateusza. Kairos występuje w scenie z dwoma opętanymi (Mt 8,29) i w przypowieści o kłolu (Mt 13,30). Stąd można wnioskować, że kairos jest momentem zniszczenia zła, jest dniem Pana. Podczas gdy Judasz i arcykapłani “szukają sposobności” (eukaria – dobrego momentu, Mt 26,16), Jezus ogłasza bliskość czasu, czyli śmierci i zmartwychwstania.

Wielki Czwartek

Dałem wam przykład, abyście tak postępowali wobec siebie, jak Ja postąpiłem względem was. (J 13,15)

Czynić ποιέω poieó

Ks. Marcin Krzysztozek SAC

Roger Scruton w swym dziele *Piękno*, pisząc o sztuce i użyteczności, podkreśla, że w starożytności niekoniecznie te dwie rzeczywistości były rozdzielane. Przytacza wówczas etymologię słowa poezja, które bazuje na ποιήσις, czyli zdolności wytwarzania czegoś. Dziś Pan Jezus zaczyna czynić [ποιέω] rzeczy wielkie i nam daje tego przykład. Znajdź w prozie codzienności miejsce na Boską Poezję Triduum.

Wielki Piątek

Stały zaś przy krzyżu Jezusa Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria Kleofasa i Maria Magdalena. (J 19,25)

Krzyż Jezusa

ὁ σταυρός τοῦ Ἰησοῦ ho stauros tu Jesu

Ks. Kazimierz Stasiak SAC

Poprzez złączenie przyimka παρὰ z celownikiem rzeczownika σταυρός można wnioskować, że krzyż stał się metonimią Jezusa. Zwykle taka konstrukcja gramatyczna była stosowana w odniesieniu do osób. Od tej pory, gdy mówimy krzyżu, gdy adorujemy krzyż, intronizujemy, wywyższamy go, nasze myśli i serce skierowane są ku Jezusowi. W czasie liturgii Wielkiego Piątku zbliżamy się nie do jakiegokolwiek krzyża, lecz do Krzyża Jezusa. Dlatego będziemy przed Nim przyklękać, tak jak przed Najświętszym Sakramentem. Przez to, co widzialne dla oczu, dosiegamy Tego, który nas przyciąga. Spójrz, podejdź blisko, zatrzymaj się, pokłoń się, obejmij, ucałuj i słuchaj. Oto siedem gestów adoracji i kontemplacji Drzewa Życia, Krzyża Świętego, Ukrzyżowanego.

Wielka Sobota

Jeżeli bowiem przez śmierć, podobną do Jego śmierci, zostaliśmy z Nim złączeni w jedno, to tak samo będziemy z Nim złączeni w jedno przez podobne zmartwychwstanie. (Rz 6,5)

Powstanie

ἀνάστασις anastasis

Ks. Paweł Pruszyński SAC

Dziś słowo anastasis – powstanie. Od razu nasuwa się skojarzenie z anestezjologiem, który budzi pacjenta po operacji. Przypominam sobie scenę ze szpitala, kiedy po operacji pani anestezjolog wybudzała Jarka, a ten z emocją się odezwał: Żyję? żyję. Żyję! I wkrótce wstał. W Grobie Pańskim w Jerozolimie nad płytą upamiętniającą grób Chrystusa widnieje jedno słowo, napis: aneste – wstał. Niech to nam wystarczy w ten wielkosobotni dzień, aby dodać nam prawdziwej nadziei.

Lectio Divina (łac. Boże Czytanie) to forma modlitwy przechodzącej w sposób życia, oparta na pogłębionej lekturze tekstów biblijnych. Stanowi ona część tradycji Kościoła katolickiego. Składają się na nią cztery etapy modlitwy Słowem Bożym:

Lectio: O czym jest Słowo?

Lectio to odczytywanie w mocy Ducha Świętego tekstu (łac. textus) całej „tkaniny Słowa”. Tak jak tkanina ma wątek i osnowę, tak w Słowie Bożym przeplatają się dzieje Boga i dzieje Człowieka-Boga, i mnie samego. Mamy usłyszeć to, co Słowo chce nam powiedzieć, a nie to, co chcielibyśmy usłyszeć. SŁUCHAMY tego, co tekst mówi. Lectio wyprowadza nas poza subiektywne pojmowanie Słowa, wprowadza w realizm Słowa. Pierwsze, do czego dążymy w Lectio, to uświadomienie sobie, co tekst biblijny mówi sam w sobie.

O Lectio Divina

Patrzymy także na kontekst fragmentu wybranego na modlitwę - nie słuchamy wyrywkowo, ale w całości. Podczas Lectio-Czytania, towarzyszy pytanie: Co tekst Pisma Świętego mówi sam w sobie, o czym jest wybrany fragment? Wtedy szukamy słowa, zdania kluczowego, które potem „otworzy” nam daną scenę — w jednym momencie przypomni nam to, co czytaliśmy.

Meditatio: Co Słowo mówi do mnie i o mnie?

Meditatio to rozmyślanie nad czytany Słowem. Podczas Meditatio pytamy samych siebie: Co Słowo Boże mówi o mnie, o moim życiu, o moich decyzjach, pragnieniach? Z różnych miejsc Pisma, czasem z bliskiego kontekstu, prostych skojarzeń, pamięci, czy też korzystając z przypisów, gromadzimy Słowo Boże. Mają one wspólne wątki, cechy.

Ostatnim etapem Meditatio jest konfrontacja naszego życia ze Słowem Bożym.

Odkrywamy, że nasze życie nie zawsze zgadza się z tym, co proponuje nam Słowo Boże. Często w miejscach, gdzie Słowo mówi o radości, my napotykamy smutek. Jest to piękny moment, by rozpoczął się kolejny etap: Oratio-Modlitwa, a więc rozmowa z Panem Bogiem.

Oratio: Co powiem Panu Jezusowi?

Oratio rodzi się spontanicznie jako modlitwa po przeżyciu Słowa w Meditatio, jako modlitwa do Boga, ale modlitwa serca. Modlitwa, w której serce przytula się do Serca i w tym przytuleniu można swobodnie wypowiadać Bogu swoje życie, swoje troski, smutek, radości, opowiadać Mu wydarzenia, które nas bolą, niepokoją, których się boimy. Powierzać Mu w zaufaniu także przyszłość, wobec której mamy obawy, ufając, że On tym wszystkim się zajmie. Papież Benedykt XVI podkreśla, że modlitwa jako prośba, wstawiennictwo, dziękczynienie i oddawanie chwały jest pierwszym sposobem, przez które Słowo nas zmienia. (Verbum Domini, 87)

Contemplatio: Trwam przy Panu Jezusie...

Kontemplacja jest przebywaniem i zjednoczeniem w Słowie. Jest to modlitwa bardziej obecności niż słów. W kontemplacji przyjmujemy spojrzenie Boga, które obejmuje całe nasze życie, przenika wnętrze serca, wyrabia w nas mądrościową wizję świata, siebie, Kościoła. Nie odrywa nas od rzeczywistości, lecz skłania do kontaktu z nią, gdyż podpowiada, że za każdym dziełem, wydarzeniem, spotkaniem, można odkryć miłującą obecność Boga w Trójcy.

Wierne kroczenie drogą Lectio Divina pomaga zgłębić Słowo Boże aż do całkowitego zjednoczenia się z Ojcem w Jezusie Chrystusie-Słowie Wcielonym, który przemienia ludzkie życie i staje się jego Panem.

Wybrane słowo	Siglum	Strona
Antycypować (φθάνω fthanō)	(Łk 11,14)	33
Brat (ἀδελφός adelfos)	(Łk 15,32)	28
Brzask (ὄρθρος orthos)	(J 8,2)	45
Być (ἵηῃ hājāh)	(Wj 3,14)	29
Czynić (ποιέω poieó)	(J 13,15)	55
Czynić dobro (בטוֹ jataw)	(Iz 1,17)	24
Czytać (ἀναγινώσκω anaginōskō)	(Mt 21,42)	27
Dać się przebłagać (ἱλάσκομαι hilaskomai)	(Łk 18,13)	35
Działać (ἐργάζομαι ergadzomai)	(J 5,17)	39
Imię (ὄνομα szem)	(Iz 49,1b)	53
Jota (ἰῶτα iōta)	(Mt 5,18)	32
Kobieta (γυνή gyne)	(Łk 4,26)	30
Krzyż Jezusa (ὁ σταυρός τοῦ Ἰησοῦ ho stauros tu Jesu)	(J 19,25)	56
Mesjasz (χριστός Christos)	(J 7,41)	42
Miara (μέτρον metron)	(Łk 6,39b)	23
Mieszkać/przebywać/trwać (μένω meno)	(J 8,31)	47
Miłować się wzajemnie (ἀγαπάω ἀλλήλων agapaō allēlōn)	(J 15,17)	26
Nowy (νῦν hādāš)	(Iz 43,19)	43
Obelga (καλὸν kalam)	(Iz 50,7)	51
Oblubieniec (νυμφὼν nymfōn)	(Mt 9,15)	11
Ojciec (אב 'āb)	(Ps 68,6)	13
Ojciec (אב aw)	(2 Sm 7,14a).	25
Paplać (βαπταλογέω battalogeō)	(Mt 6,7)	16

Wybrane słowo	Siglum	Strona
Pierwsze (πρῶτος prōtos)	(Mk 12,29)	34
Pojednać (καταλλάσσω katallasso)	(2 Kor 5,20)	9
Powstanie (ἀνάστασις anastasis)	(Rz 6,5)	57
Przypominać (μιμνήσκομαι mimnēskomai)	(Mt 5,23)	19
Rosnąć/powiększać się (ἐπαθροίζω epathroidzō)	(Łk 11,29)	17
Ryba (ἰχθύς ichthys)	(Mt 7,10)	18
Słowo (ῥῆμα rēma)	(Łk 1,37)	48
Słuchać (ἀκούω akouō)	(J 8,26-27a)	46
Stać się (γίνομαι ginomai)	(Mt 5,45)	20
Strach (ἡμῶν 'ēmah)	(Rdz 15,12)	21
Ukazać się (φαίνω fainō)	(Mt 1,20)	41
Ukazywać (δείκνυμι deiknymi)	(J 10,32)	49
Uzdrowiać (ἰάω rafa)	(Ez 47,9)	38
Według (κατὰ kata)	(Łk 1,38)	31
Własny (ἴδιος idios)	(J 5,43)	40
Właściwy moment (καιρός kairos)	(Mt 26,18)	54
Włosy (θρίξ thriks)	(J 12,3)	52
Wstać (ἀνίστημι anistēmi)	(Łk 5,27-28)	12
Wyruszać (πορεύω poreuō)	(J 4,50)	37
Wziąć/podnieść (αἶρω airō)	(Łk 9,23)	10
Zbudować (οἰκοδομέω oikodomeō)	(Mt 16,18)	15
Ziemia (γῆ 'erec)	(Joz 5,12)	36
Znak (σημεῖον sēmeion)	(J 11,47-48)	50

Opracowanie:
Pallotyński Dom Słowa
e-mail: info@domslova.pl
www.domslova.pl
www.jednoslovo.com

Autor zdjęć:
Ks. Kazimierz Stasiak SAC

© Copyright by Dom Słowa, 2025

DOM SŁOWA

web

FB

TT

IG

YT

JEDNO SŁOWO

web

web

FB

TT

IG

